

Komorník chcel pomôcť pápežovi

Bývalého komorníka Benedikta XVI. premiestnili z väzby do domáceho väzenia. Paola Gabrieleho zatkli v máji a obvinili ho z vynášania tajných cirkevných dokumentov, čím podľa Vatikánu ohrozil bezpečnosť pápeža. Teraz má Svätá stolica rozhodnúť, či ho budú súdiť. Gabrieleho advokát tvrdí, že konal sám a ne-

bol členom sprisahaneckej skupiny, ako sa špekulovalo. „Neexistovala nijaká sieť,“ zdôraznil právnik Carlo Fusco. „Motívom mohla byť snaha očistiť cirkev a pomôcť tak pápežovi,“ podotkol advokát. Uniknuté listiny poukazovali na niektoré zlé pomery vo vatikánskych kruhoch.

Pravda, 21.7.2012

Sokol mal rozdávať milióny eur z cirkevných peňazí

Emeritný arcibiskup Ján Sokol mal počas vedenia Trnavskej arcidiecézy poslať milióny občianskemu združeniu Metropolitánik, ktoré zastupoval jeho synovec. Denník SME informoval, že audítorka, ktorá skúmala účtovníctvo z rokov 2002 až 2008, zistila, že v diecéze chýbala evidencia účtov. V jednom z prípadov šlo o dvadsať miliónov korún (666-tisíc eur). „Transakcia nebola zaznamenaná v účtovníctve, obrátila som sa tak na vedenie arcidiecézy,“ cituje denník audítorku. Diecéza

jej predložila darovaciu zmluvu, podľa ktorej mali byť peniaze určené Metropolitániku. Darovacia zmluva nebola zaprotokolovaná. Hoci predsedom Metropolitániku bol biskupov synovec Jozef, účet sa podľa audítorky volal Sokola Jan. Dar združeniu je podľa SME jedným z troch podozrení, ktoré audítorka spomenula v trestnom oznámení. To podala, keď Vatikán z funkcie odvolal biskupa Róberta Bezáka, ktorý po Sokolovi prevzal Trnavskú arcidiecézu. (tasr), HN, 21.7.2012

Vatikán a Tesco

Keby sa Tesco s Jánom Sokolom dohodlo, že mu za prevod pozemkov dá dve igelitky s hotovosťou a k tomu pár bodov na klubovú kartu, je to v podstate ich vec. Cirkev je súkromný subjekt, čiže je najmä jej starosťou kontrolovať prácu ľudí, ktorí za ňu majú podpisové právo. Navyše možno tak ako existuje cirkevné právo, sú aj utajené pravidlá cirkevného účtovníctva, ktoré prikazujú budovať ťažko prehľadné siete účtov, v ktorých sa nedokážu vyznať ani budúci arcibiskupi. Už pred rokmi Robo Papp v takmerhite Vatikánska mena tušil, že treba „zahodiť faktúry, DPH, to všetko môžu už zrušiť“, lebo peniaze platiť nebudú a „pánboh nám zaplatí za všetko“. Ján Sokol možno len približoval tento sen realite. Ale je tu predsa len jedna téma verejného záujmu, na ktorú si človek spomenie pri čítaní o miliónových predajoch pôdy pod budúcim obchodom či čudnom prenájme tisíc hektárového pozemku. A nie, nejde o odvolanie Róberta Bezáka, ktoré napriek všetkým presahom ostá-

va predovšetkým vnútroorganizačnou záležitosťou. Ide o otázku, či by predsa len nebolo dobré poznať súpis cirkevného majetku. Ak totiž len podozrivé transakcie v jednej arcidiecéze majú takúto hodnotu, o akých sumách sa bavíme celkovo? Netušíme. A netuší to ani ministerstvo kultúry, ani ministerstvo financií. Je potom úplne nepochopiteľné, na základe akej ekonomickej úvahy dospel štát k čiastke, ktorú každoročne z rozpočtu posielal. Absurdnosť situácie pekne ukazuje porovnanie s inými súkromníkmi, napríklad s bankami. Tie sú pod prísny dohľadom, ich hospodárske výsledky sú známe a odmenou za transparentnosť sú agresívne reči premiéra o vysokých ziskoch a 50-miliónový mimoriadny odvod. O cirkvách nemáme žiaden prehľad, je okolo nich ticho a len samotnej rímskokatolíckej cirkvi posielame ročne vyše 20 miliónov eur. A to sa debata o konsolidácii vždy končí konštatovaním, že plošné škrtanie v štáte je už totálne vyčerpané, čiže jedinou cestou je zvyšovať dane.

Hlas biskupov by mal zaznieť

Keď je zákerne napadnutý a obvinený nevinný a šľachetný človek, treba sa postaviť na jeho obranu.

Som 91-ročný bývalý politický väzeň. V krutých 50. rokoch som bol odsúdený pre svoje kresťanské presvedčenie a nadšenú prácu pre katolícku cirkev. Následkom väzenia som postupne úplne stratil zrak. Celý svoj zrelý život som – spolu so svojou rodinou – prežil v útlaku a prenasledovaní. Ale viera v Boha a v cirkev, ktorá je postavená na skale a ktorú žiadne zlo nepremôže, v nás udržiavala silu, nádej a svetlo – pre mňa vo vnútornej i fyzickej zmysle, v okamihoch tmy a utrpenia. Celý život sme verili, že spravodlivosť a dobro zvíťazia; že je poslaním a povinnosťou kresťana zasadzovať sa za to až do krajnosti. Viem, že je niekedy veľmi ťažké ozvať sa, je ťažké viesť „dobrý boj“ za zdanlivo stratenú vec. Nie je však práve toto naša úloha...? A preto, keď je zákerne napadnutý, nespravodlivo ohováraný a ľudsky ničený nevinný a šľachetný človek, nie je našou základnou povinnosťou pozdvihnúť hlas na jeho obranu? Na obranu láskavého človeka, ktorého mravným imperatívom bolo konať dobro? Človeka, ktorý neočakával, že bude biskupom, ale nebránil sa a stal sa ním – dobrým a milovaným. Biskupom, ktorý bol určite omylný ako každý z nás, ale bol aj pokorný a ľudský. Biskupom, ktorého ste, vážení otcovia biskupi doma i v zahraničí, poznali a možno bol aj vašim priateľom. Vy viete, že obvinenia proti nemu sú žalostne úbohé. Obvinenia, ktorým neveríte. Prečo nebránite pravdu? Prečo nezaznie váš hlas?! Imrich Mráz, SME, 23.7.2012

Okrem nečlenov cirkvi, ktorí sa vždy dajú obviniť zo zloprajnosti, by však súpis majetkov azda privítali aj niektorí veriaci. Je totiž iné dobrovoľne prispievať inštitúcii, ktorá živorí, a takej, ktorá má, používajúc slovník Smeru, „rekordne vysoké zisky“. Potom by si mohli zväžiť, či by svoje peniaze nenechali radšej povedzme v takom Tescu. Lukáš Fila, SME, 23.7.2012

Cirkvi dá štát 37 miliónov, odluka sa nečrtá

Na financovanie cirkvi dá štát v tomto roku vyše 37 miliónov eur. Z toho približne 21 miliónov dostanú rímski katolíci. Pre štát, ktorý musí na každom kroku šetriť, je to obrovská záťaž, ale napriek tomu sa doteraz žiadna vládna garnitúra neodhodlala ani len začať otvorenú a širokú diskusiu o odluke cirkvi od štátu. Hoci ten napríklad financuje náboženskú výchovu na verejných aj súkromných školách, platí aktivity cirkvi v armáde, cirkevné nemocnice takisto žijú z peňazí verejného zdravotníctva a podobne. Debata o odluke sa znovu stáva aktuálnou po udalostiach okolo odvolania trnavského arcibiskupa Róberta Bezáka, ale tiež v súvislosti s dianím v Českej republike. Tá chce skončiť s financovaním cirkvi v roku 2030, keď im dovtedy v hmotnej či peňažnej forme odovzdá podstatnú časť cirkevného majetku. Odborníci sú však skeptickí. Pripomínajú, že hoci štát veľkú časť majetkov už dávno vrátil, najmä najväčšej rímskokatolíckej cirkvi, beztak jej musí každoročne platiť miliónové sumy. Sociológ Miroslav Tižik pripomína, že na Slovensku je problém odluky právne neriešiteľný pre existenciu vatikánskej zmluvy, ale aj pre fakt, že cirkev už rozšírila svoj vplyv ďaleko mimo kostolov a s podporou štátu funguje v mnohých oblastiach spoločenského života.

Minister kultúry Marek Maďarič tvrdí, že má záujem skutočne odborne diskutovať o témach odluky cirkvi od štátu a financovania cirkvi, podľa politológa Tomáša Koziaka však politici nemajú veľkú chuť púšťať sa do tejto zložitej témy. „Vedia, že vplyv rímskokatolíckej cirkvi je u nás stále veľmi silný. Vďaka reštitúciám je bohatá, štát ju štedro financuje. Ona sa voči nemu zďaleka nespráva tak veľkoryso, veď solidaritu neprejavila ani v otázke zrušenia cirkevného sviatku. Do nadradenej pozície ju dostala zmluva s Vatikánom, ktorú Slovensko vôbec nepotrebovalo,“ pokračuje Koziak. V zmysle ústavy je síce Slovensko ideologicky aj nábožensky neutrálna krajina, katolícka cirkevná hierarchia a časť politických špičiek sa však dlhodobo usilujú, aby taká nebola. „Cieľom cirkvi je zachovať si štátne peniaze aj vplyv - a za nič sa nezodpovedať,“ hodnotí historička Katarína Zavacká. Podľa nej je zrejme, že ani

v tomto volebnom období sa s odlukou nepohne. „Politici nemajú záujem zhoršiť si vzťahy s cirkvou, bojujú o veriaceho voliča. A cirkev bude tvrdošijne nástožiť na zachovaní status quo, ktorý jej absolútne vyhovuje,“ zdôrazňuje. Akékoľvek snahy štátu získať prehľad o hospodárení cirkvi či vplyv na obsah školskej náboženskej výchovy sa doteraz skončili obvineniami druhej strany z pokusov o návrat pred rok 1989. Cirkev zastavila sexuálnu výchovu či jogu na školách, presadila zákaz predaja počas niektorých cirkevných sviatkov, prostredníctvom pastierskych listov veriacim odporúča, koho voliť, bráni legálnym interrupciám. Možnosť odluky nateraz blokuje Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, ktorá sa začala pripravovať v roku 1997 za vlády Vladimíra Mečiara, no podpísal ju až v novembri 2000 premiér Mikuláš Dzurinda. Tá podmieňuje prijatie ďalších štyroch vykonávacích zmlúv. Dve najkontroverznejšie z nich, o výhrade svedomia a o financovaní rímskokatolíckej cirkvi, zatiaľ prijaté neboli. Pre tú prvú predčasne skončila druhá Dzurindova vláda. Pri druhej zatiaľ obe strany nenašli spoločnú reč, návrhy štátu cirkev odmieta, čím konzervuje súčasný stav. „My sme v prvom rade za to, aby Slovenská republika splnila svoje záväzky a prijala aj zvyšné dve zmluvy. V rámci jednej by sa malo vyriešiť aj financovanie cirkvi,“ povedal Pravde hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. K spôsobu financovania, aký by prijala cirkev, sa však vyjadriť nechcel. „To nie je téma pre médiá, ale na odbornú diskusiu. Závisí od partnerov, zástupcov štátu, kedy nás k nej prizvú,“ dodal. Kováčik poukázal na rozdiely medzi českým a slovenským zákonom o náprave krívd komunizmu, pre ktoré reštitúcie cirkevného majetku prebiehajú v oboch krajinách rôznym tempom. Kým v Česku ich má odštartovať až novoprijatý zákon, na Slovensku už mnohé majetky cirkvi vrátené boli. „Mnohé však ešte nie. A my sme často tlačení do pozície, že zlodej kričí - chyťte zlodeja,“ uviedol. Výčísliť hodnotu odovzdaného a neodovzdaného majetku však Kováčik odmietol. A Maďaričov hovorca Jozef Bednár potvrdil, že ani štát takú evidenciu nemá. Presne vyčísliť reštitúcie bude

podľa neho ďalšou úlohou expertnej komisie. V Česku by sa reštitučné nároky všetkých cirkvi mali týkať zhruba 2 500 objektov, 175-tisíc hektárov lesa a 25-tisíc hektárov ornej pôdy. Medzinárodná zmluva s Vatikánom má väčšiu právnu silu ako zákony štátu. Z jej dikcie vyplýva, že Slovenska ju nemôže zrušiť jednostranne, ale iba po dohode s Vatikánom. „Pre výhody, ktoré mu z nej plynú, to však ťažko urobí. Nechápem, ako mohli na takú zmluvu slovenskí politici pristúpiť. Ich úlohou, ale aj v záujme odbornej verejnosti či samotných veriacich, je predsa zastávať záujmy Slovenska, nie Vatikánu,“ zdôrazňuje Koziak. „Som prekvapený, že v Česku prešli cirkevné reštitúcie v takejto podobe,“ hovorí Tižik. Podľa neho je síce schéma „my sa s vami majetkovo vysporiadame a potom vám prestaneme platiť“ na pohľad logická, no v konečnom dôsledku môže vyjsť český štát oveľa drahšie, ako pri zachovaní dnešného stavu. Odborník na cirkev Jaroslav Šebek z Českej akadémie vied očakáva, že ani v Česku sa zatiaľ tému odluky dotiahnuť nepodariť, hoci krajinu v tomto smere neviaže nijaká nevýhodná zmluva a vplyv katolicizmu v nej zďaleka nie je taký silný ako na Slovensku. „Reštitučný zákon schválila len dolná komora parlamentu, horná ho určite zablokuje. A keď sa dolnej vrátinazad, budeme v predvolebnej kampani. A politici k nemu budú pristupovať krajne opatrne,“ hovorí Šebek. V Česku je totiž najväčším jablkom sváru otázka, či vôbec predmetný majetok cirkvi niekedy právne patril a či teda má nárok na jeho vrátenie. Niektorí odborníci spochybňujú aj odovzdanie majetku cirkvi na Slovensku. Zavacká pripomína, že za rakúsko-uhorskej monarchie, za prvej Československej republiky a dokonca aj za vojnovej „farskej“ Slovenskej republiky boli cirkvi majetky iba „zverené do užívania“, nikdy ich reálne nevlastnila, bez súhlasu štátu s nimi nemohla nijako narábať a každý rok musela vyúčtovať stav hospodárenia so zvereným majetkom. Podľa Koziaka však aj kauza arcibiskupa Bezáka ukázala, že ani „najkonzervatívnejšia inštitúcia na svete“ nie je nedotknuteľná. Situácia sa, aj keď pomaly, mení, vplyv cirkvi v štáte sa znižuje a rok 2030 by mohol byť termínom, keď sa na odluku bude hľadieť inou optikou.

„Je spravodlivé, aby nie štát, ale každý veriaci prispieval svojej náboženskej obci. V mnohých štátoch to tak dobre funguje.“ A na základnú zmluvu by sa podľa Koziaka v prvom rade mali pozrieť právnici. „Je predsa nemysliteľné, aby bol štát viazaný takou nevýhodnou medzinárodnou zmluvou,“ uzatvára.

Financovanie cirkví štátom

- Slovenská republika v súčasnosti finančne podporuje činnosť 18 cirkví a ďalších siedmich náboženských zoskupení, rozhodujúca časť rozpočtovaných peňazí však plynie rímskokatolíckej cirkvi

- financovanie tejto cirkvi štátom sa traduje od čias rímskeho cisárstva, na Slovensku aj v Česku je to historický pozostatok rakúsko-uhorskej monarchie

- komunistický režim na finančnej odľahlosti nemal záujem, vyhovoval mu stav, že cirkevníkom platí a oni sú za to „poslušní“, prakticky všetok majetok patril v tom období štátu

- po páde komunizmu už štát od cirkví poslušnosť nežiada, financovanie však zostalo, plány o finančnej odľahlosti rímskokatolíckej cirkvi od štátu dnes narážajú na ustanovenia Základnej zmluvy medzi SR a Vatikánom a na fakt, že sa jej ešte nevrátila časť majetku, na ktorý si robí nárok

- niektorí odborníci tento nárok spochybňujú, pripomínajú, že za monarchie, za prvej Československej republiky a dokonca aj za vojnovéj „farskej“ Slovenskej republiky boli majetky cirkvi iba „zverené do užívania“, bez súhlasu štátu s ním nemohla nijako narábať a každý rok musela vyúčtovať stav hospodárenia so zvereným majetkom, financovaná bola aj evanjelická cirkev, ostatné malé cirkvi boli zakázané

- cirkvi sú dnes oslobodené od pla-

tenia daní z majetku, keďže sa odvolávajú na to, že sa im vrátil „spustnutý“, niektoré majetky však už predali, iné zhodnocujú prenajímaním, rekonštrukcie mnohých významných cirkevných pamiatok hradí štát

- štát nefinancuje len platy farárov či činnosť biskupstiev, ale napríklad aj výučbu náboženstva na školách všetkých typov, pričom nemá dosah na jej obsah, cez verejné zdravotné poisťovníce prispieva na cirkevné zdravotnícke zariadenia, kde sa neliečia len veriaci, financuje pôsobenie cirkvi v armáde a ďalších sférach verejného života

Možné spôsoby financovania cirkvi

cirkevná daň - funguje napríklad v Rakúsku, Nemecku („Kirchensteuer“), vo Švajčiarsku a v Škandinávii, výška dane je rôzna, zväčša okolo deväť percent DPH. V Rakúsku sa ráta z ročného príjmu, priemerne sa tam platí asi 250 eur. V Rakúsku už pri nahlasovaní trvalého pobytu občan vyplní formulár, kde uvedie vierovyznanie. Ak je napr. katolíkom, cirkev si ho zaregistruje a vyrubí mu daň, veriaci do 19 rokov a študenti platiť nemusia

daňová asignácia - daňový poplatník môže časť odvedenej dane previesť na isté subjekty, medzi ktoré patrí aj cirkev, systém sa používa napríklad v Taliansku, Španielsku či Madärsku

samofinancovanie - vo Francúzsku, v USA či Brazílii sa cirkvi financujú samy, štát však môže prispievať na cirkevné inštitúcie vo verejnom záujme (cirkevné školy, sociálne zariadenia, duchovných vo väzniciach alebo v nemocniciach, na charitu)

podnikanie - na Západe bežný spôsob, s pozemkami alebo nehnuteľnosťami, ale aj prevádzkou vydavateľstiev, nemocníc, či dokonca bánk

Soňa Pacherová, Pravda, 23.7.2012

Z prenájmu mohla mať cirkev viac

Pôdu prenajal Ján Sokol pravdepodobne pod cenu. Nájomca ju prenajal ďalej a zarobil.

BRATISLAVA. V októbri 2006 prenajala Trnavská arcidiecéza približne tisíc hektárový pozemok spoločnosti Agrolov zo Zlatnej na Ostrove. Dohodli sa na sume 2,1 milióna korún za rok (70-tisíc eur). O dva mesiace Agrolov „so súhlasom Jána Sokola“ prenajal pozemky miestnemu poľnohospo-

dárskemu družstvu. Cena už bola viac ako dvojnásobná, 5,7 milióna korún (190-tisíc eur). Vlastníkom Agrolovu je Ladislav Dodok z Bratislavy. „K týmto veciam sa nebudeme vyjadrovať. Nemyslím si, že je to vhodné,“ povedala jeho dcéra, ktorá je zároveň jeho právnu zástupkyňou. Agrolov vznikol len pol roka pred uzavretím nájomnej zmluvy. Predsedom poľnohospodárskeho družstva je Ladislav

Rozdiely

Všetky pochybenia Jána Sokola sú len v štádiu podozrenia. V tomto si je teda so svojím nástupcom vo funkcii rovný. Rozdiely zbadáme, keď si uvedomíme, že kým Róbertovi Bezákovi vyčítajú veci ako nosenie džínsov, okolo Sokola poletovali podozrivé peniaze. Obrovskou výhodou pri Sokolovi môže byť, že vyšetřovanie jeho prípadu neututle cirkevná hierarchia, ale dostane sa do rúk štátnym orgánom. Hoci majú polícia, prokuratúra a súde obrovské nedostatky, spôsob, akým rozhodujú, je na svetelné roky vzdialený praktikám cirkvi, ktoré predviedla v Bezákovom prípade. Štát dostane šancu, len ak cirkev neusúdi, že nie je poškodená. A ak to usúdila, už keď Ján Sokol obhajoval Jozefa Tisa, nebolo by prekvapením, keby ju nejaké milióny opäť nerozhádzali. **SME, 21.7.2012**

Pribudnú ďalšie!

V Trnave vyvesili billboard na podporu Róberta Bezáka

Pribudnú ďalšie! Na podporu biskupa Róberta Bezáka vznikla nová iniciatíva! Tentoraz skupina mladých ľudí, ktorá chce ostať utajená, sa rozhodla zaplatiť billboardovú kampaň. Na veľkoplášnom transparente pred trnavským nádražím dominuje otázka: „Prečo bol odvolaný arcibiskup Róbert Bezák?“ „Momentálne sme zaplatili tri plochy v Trnave. Postupne chceme plagáty rozmiestniť tak, aby bili do očí zodpovedným,“ informoval nás iniciátor kampane. Odvčera visí billboard pred hlavným trnavským nádražím. To, kde budú vyvesené ďalšie, nám zatiaľ neprežradili. „Nechceme, aby nám našu snahu zmarili tým, že si nami vytipované miesta niekto predplatí. Preto ďalšie miesto je zatiaľ prekvapením,“ dodal mladík.

(pror), Plus jeden deň, 23.7.2012

Nagy, ktorý je zároveň konateľom Agrolovu. (mož), SME, 23.7.2012

120 000 eur je suma, ktorú mohla cirkev na prenájme prerobiť

Vatikánska dvojka si nesie svoj kríž

Sú problémy vo Vatikáne výsledkom boja medzi súčasným a bývalým štátnym sekretárom?

Štíhlu postavu s nemiznúcim širokým úsmevom po boku Benedikta XVI. len tak ľahko neprehliadnete. Takmer dve desaťročia za ním kardinál Tarcisio Bertone kráča ako tieň. Najprv mu kryl chrbát na Kongregácii pre náuku viery, v posledných rokoch je v pozícii vatikánskeho štátneho sekretára dvojkou katolíckej cirkvi. Jeho pozícia sa však v posledných mesiacoch otriasa natoľko, že ju nemusí ustrážiť ani samotný pápež. Nepísaná zásada vraví, že ak pápež nepochádza z Talianska, jeho štátnym sekretárom je Talian. Keď v roku 1979 zomrel francúzsky kardinál Jean-Marie Villot, štátny sekretár Pavla VI., ktorého „zdedil“ aj Ján Pavol II., jeho nástupcom sa stal legendárny Agostino Casaroli. Po ňom si poľský pápež vybral ďalšieho Taliana Angela Sodana.

Bez diplomatov

Tejto zásady sa držal aj dnešný pápež Benedikt XVI. Po niekoľkých mesiacoch na čele katolíckej cirkvi vymenil Sodana za iného Taliana – Tarcisia Bertoneho. Bola to prirodzená voľba. S členom rehole saleziánov dona Bosca spolupracoval kardinál Joseph Ratzinger už skôr. Ján Pavol II. ho síce povýšil za kardinála a poslal z Ríma do Janova, kde sa stal miestnym arcibiskupom, ale Benedikt XVI. si ho krátko po svojom zvolení zavolať späť. Podľa známeho vatikanistu Paola Rodariho toto rozhodnutie vôbec nepotešilo Sodana, ktorý robil dvojku Jánovi Pavlovi II. Skúsený diplomat bol presvedčený, že pri novom pápežovi-akademikovi by mal výsostne politickú funkciu štátneho sekretára zastávať človek s diplomatickými skúsenosťami. Sodanov tajomník Piero Pioppo, dnes apoštolský nuncius v Kamerune, mal Bertoneho osobne presvedčať, aby funkciu štátneho sekretára neprijal. Pred niekoľkými týždňami v rozhovore pre katolícky týždenník Famiglia Cristiana však Bertone túto epizódu označil za výmysel. Menovaním Bertoneho za predsedu vatikánskej vlády, čomu približne zodpovedá pozícia štátneho sekretára, došlo k výnimočnej situácii. Počas pontifikátov posledných pápežov sa len raz stalo, že by štátny sekretár nepochádzal z diplomatických kruhov. Išlo o spomínaného kardinála Villota. Túto nevýhodu

však vyvažoval samotný pápež Pavol VI., ktorý vyštudoval pápežskú diplomatickú akadémiu, pôsobil na nunciature vo Varšave a neskôr aj na Štátnom sekretariáte ako podsekretár. V rokoch 1944 – 1954, keď bola pozícia štátneho sekretára neobsadená, bol v podstate šéfom vatikánskej vlády.

Nepolitická politika

Viac ako fyzicky sa od netaliansky mohutného a prísne tváriaceho Sodana začal Bertone odlišovať svojím prístupom k riadeniu Štátneho sekretariátu. Do úradu, ktorý má podľa dokumentu Jána Pavla II. Pastor bonus „zblízka pomáhať najvyššiemu veľkňazovi pri vykonávaní jeho najvyššej úlohy“, vniesol antisodanovskú filozofiu „viac evanjelia a menej diplomacie“. Odchádzajúcu Sodanovu garnitúru si Bertone pohneval aj tým, že pozície, ktoré sú tradične späté s cirkevnými diplomatmi, obsadil ľuďmi bez politických skúseností. Podľa vatikanistu Sandra Magistera začal Bertone svoju funkciu vykonávať príliš aktivisticky. Pápež málo cestuje a vyhľadáva svet kníh? On sa rozhodol cestovať, stretať a prednášať po celom svete. „Konečným dôsledkom bolo, že štátny sekretariát začal viac pracovať pre Bertoneho ako pre pápeža,“ napísal Magister v týždenníku L'Espresso.

Od problému k problému

Podľa znalcov vatikánskeho prostredia bola dôsledkom zvýšených aktivít kardinála Bertoneho mimo Vatikánu nedostatočná koordinácia aktivít v Rímskej kúrii. Práve to malo byť príčinou nezvládnutia viacerých závažných situácií. Jedným z najvýpuklejších prípadov bolo sňatie exkomunikácie z biskupov kňazského bratstva sv. Pia X., ktorí boli vysvätení bez súhlasu pápeža. Na „diskrétnom geste milosrdenstva“, ako to pomenoval Benedikt XVI., by nebolo nič dramatické, keby medzi omilostenými biskupmi nefiguroval popierač holokaustu Richard Williamson. Ako vyšlo neskôr najavo, pápež nebol na jeho názory vôbec upozornený. Svoje rozhodnutie tak musel verejne vysvetľovať. V prípade hlavy katolíckej cirkvi nezvyčajná situácia. „Bolo mi povedané, že pozorné sledovanie dostupných správ prostredníctvom internetu umožní okamžite sa zorientovať v probléme. Beriem si z toho poučenie, že v budúcnosti musí Svätá stolička pozornejšie sledovať tento prameň

správ,“ napísal Benedikt XVI. v liste, ktorý adresoval biskupom po celom svete. Úniky citlivých dokumentov z pápežovho prostredia, ktoré sa vliekli od začiatku tohto roka a vyvrcholili zatknutím komorníka Benedikta XVI., či problémy v tzv. Vatikánskej banke vedúce k odvolaniu jej riaditeľa, sú len ďalšími a pravdepodobne nie poslednými problémami. „Podľa mňa na pápeža útočí niekto, kto mu chce odkázať: zmýlil si sa vo výbere štátneho sekretára a zmýlil si sa, keď si ho nevymenil,“ interpretuje tieto kauzy cirkevný historik Alberto Melloni. Mnohí pri tom ukazujú práve na Sodanovo prostredie.

Podpora nemusí stačiť

Benedikt XVI. zatiaľ jednoznačne stojí za svojim dlhoročným spolupracovníkom. Pred odchodom na letnú dovolenku zopakoval gesto pred dvoch rokov – verejne vyjadril absolútnu dôveru Bertonemu: „S poľutovaním som vnímal mnohé nespravodlivé kritiky voči vašej osobe a rád by som obnovil potvrdenie mojej osobnej dôvery.“ Podľa vatikanistov sú síce tieto slová jasné, ale zároveň naznačujú, že pozícia štátneho sekretára je veľmi slabá a musí sa ho zastávať samotný pápež. Marco Tosatti dokonca naznačil, že kým Sodano a Casaroli problémy riešili, Bertone ich často sám vytvára. Ďalší vatikanista z portálu Vatican Insider Giacomo Galeazzi k tomu dodal, že pápež si je vedomý viacerých zlyhaní svojho štátneho sekretára, zároveň si však uvedomuje, že niektoré polená sú mu pod nohy hádzané úmyselne. „Zdá sa mi, že je tu snaha zasiahnuť tých, ktorí sa s veľkým nasadením a osobným úsilím venujú dobru cirkvi a spoločnosti,“ postťažoval sa Bertone v rozhovore pre týždenník Famiglia Cristiana. Zároveň dodal, že osobne nemá žiadne informácie o mocenských zápasoch medzi kardinálmi. Pravdou je, že novinármi obľúbený termín „boj o moc“ je v prípade katolíckej cirkvi neprimeraný. Tu všetka moc patrí pápežovi. Je však nesporné, že niektoré vplyvné osoby Rímskej kúrie majú výrazne odlišné pohľady na fungovanie riadiaceho centra katolíckej cirkvi a snažia sa presadiť svoju víziu. Práve preto si pápež Benedikt XVI. nedávno pozval na osobné stretnutie šéfov dôležitých vatikánskych úradov a pokúsil sa upokojiť zložitú situáciu. Ešte v ten istý deň sa stretol s päťcou kardinálov,

ktorí požívajú jeho osobnú dôveru. Bol medzi nimi aj Slovak Jozef Tomko. Diskusia mala smerovať aj k možným zmenám na čele štátneho sekretariátu. Kým traja kardináli vrátane Tomka sa mali postaviť na Bertoneho stranu, zvyšní dvaja navrhovali jeho výmenu. K nim sa pridali aj pápežov osobný tajomník Georg Gänswein, ktorému Benedikt XVI. bezvýhradne dôveruje.

Možní nástupcovia

Objavili sa už aj prvé mená, ktoré by mohli Bertoneho nahradiť, a „úradníckou vládou“ vniest' súlad medzi krídla súčasného a bývalého štátneho sekretára. Vo všetkých prípadoch ide o diplomatov. Už dlhšie sa skloňuje meno marockého arcibiskupa Dominiquea Mambertiho, ktorý má bohaté skúsenosti z pôsobenia na viacerých nunciaturách, čím spĺňa Sodanove očakávania, a zároveň je aj súčasťou Bertoneho tímu, ktorý si ho vybral za sekretára pre

vzťahy so štátmi. Padli aj mená dvoch významných nuncií – Taliana Luigiho Venturu, ktorý momentálne pôsobí vo Francúzsku, a Španiela Pedra Lopez Quintana, ktorý je na diplomatickej misii v Kanade. Keďže vatikánske mlyny nepoháňajú mediálne vetry, je otáznne, či k výmene čoskoro 78-ročného kardinála Bertoneho napokon dôjde. Ak áno, určite sa tak stane až po tom, čo sa dianie okolo úniku dokumentov a Vatikánskej banky trochu utíši. **Imrich Gazda, SME, 23.7.2012**

Zdá sa mi, že je tu snaha zasiahnuť tých, ktorí sa s veľkým nasadením a osobným úsilím venujú dobru cirkvi a spoločnosti.

Tarcisio Bertone

Pápež musel svojho kardinála Bertoneho verejne obhajovať, ale či ho to udrží v pozícii štátneho sekretára, je teraz v rukách božích

Sokol poslal milióny synovcovi

Audítorka do trestného oznámenia na arcibiskupa napísala vážne podozrenia

Ján Sokol podľa audítorky pochybné poslal milióny eur občianskemu združeniu, ktoré zastupoval jeho synovec.

Keď arcibiskup Róbert Bezák prebral v roku 2009 po Jánovi Sokolovi Trnavskú arcidiecézu, zverejnil aj informácie o viacerých nevidovaných účtoch a transakciách. Potvrďuje to aj trestné oznámenie audítorky, ktorá skúmala účtovníctvo diecézy z rokov 2002 až 2008. Audítorka zistila, že v arcidiecéze nebolo evidovaných niekoľko desiatok účtov, na ktoré chodili cirkevné peniaze, a ani rôzne presuny medzi nimi.

Dar blížnemu

Z jedného z takých účtov vedených v Citibank Europe odišlo 28. januára 2008 dvadsať miliónov korún (666-tisíc eur). Prijal ich účet vedený v Tatra banke. „Vzhľadom na skutočnosť, že uvedená transakcia nebola zaznamenaná v účtovníctve, obrátila som sa na vedenie arcidiecézy, či má bližšie informácie,“ píše audítorka. Diecéza jej predložila darovaciu zmluvu, podľa ktorej mali byť peniaze pre občianske združenie Metropolitánik. Darovacia zmluva nebola zaprotokolovaná v účtovníctve a „podľa informácií od vedenia diecézy ju dodatočne predložil emeritný arcibiskup Ján Sokol“. Pred-

sedom Metropolitániku bol v tom čase Sokolov synovec Jozef Sokol. Účet, na ktorý peniaze odišli, sa však v banke podľa audítorky volal „Sokola Jan“. Metropolitánik sídli v Jacovciach, kde sa Sokol narodil. Združenie tam stavia domov dôchodcov, podľa starostu je pred dokončením. O dare od Sokola pre združenie nič nevedel. So Sokolom sa denníku SME nepodarilo spojiť, nedvíhal telefón, údajne je na dovolenke v zahraničí. Telefón nedvíhal ani jeho synovec. Dar Metropolitániku je jedným z troch hlavných podozrení, ktoré audítorka v trestnom oznámení spomenula. Podala ho, keď Vatikán z funkcie odvolal Róberta Bezáka. Audítorka musí informovať orgány činné v trestnom konaní zo zákona, ak sa o takýchto podozreniach dozvie.

Môžu to zastaviť

Či sa vyšetrovanie rozbehne, nie je isté. Prípadoch má stále Generálna prokuratúra, ktorá rozhoduje, čo ďalej. Lucia Kurilovská z Právnickej fakulty UK hovorí, že bude dôležité, ako sa k oznámeniu postaví samotná cirkev. „Nejde o majetok štátu, ale cirkvi. Ak povedia, že im to neprekáža, môže byť s ďalším vyšetrovaním problém,“ myslí si Kurilovská. „Či pri sprenevere, či pri podvode sa škoda vyžaduje.“ Hovorca KBS Jozef Kováčik povedal, že Konferencia biskupov Slovenska o týchto porušení oficiálne nevie. Ak by sa

Najlepšia poisťka?

Nedeľná omša na pútnickej litmanovskej Hore Zvir sa dnes pre veriacich skončila ešte aj s malým bonusom navyše. Do Litmanovej totiž prišli pútnici na obyčajných autách, ale po bohoslužbe odchádzali na autách posvätených. Mnohí veria, že ich to na cestách ochráni.

V každom prípade, je to dobrý nápad, a ak pomôže, niet čo riešiť. Len netreba zabudnúť na to, že plynový pedál máte na starosti stále vy.

Nuž a práve preto, aby takýchto záberov, aké ste pred chvíľou videli, bolo čo najmenej, rozhodli sa kňazi na litmanovskej hore autá posvätiť.

Marcel Pisio, správca Hory Zvir: „Zošli z nebies svoje požehnanie na tieto autá, chráň ich vo svojej добрote od poškodenia, rozbitia. Toto sú tie naše ohnivé vozy. Keď si človek nedá pozor s tou rýchlosťou, tak veľakrát sa z týchto aut stávajú aj vraky, kde hynú ľudia.“

Redaktorka: „Litmanovská hora je pútnickým miestom už niekoľko desaťročí. Autá sa tu ale posväcovali dnes len po druhýkrát. A aj preto mali vodiči o takúto službu obrovský záujem.“

Anketa

Návštevníčka Hory Zvir: „Aby som nehavarovala, aby som šťastne došla do cieľa.“

Návštevník Hory Zvir: „To ani nepochybujem o tom, že by som mal neveriť.“

Návštevník Hory Zvir: „Skúsime. Veľa cestujeme, jazdíme veľa, takže...“

Redaktorka: „Hlavne pre zahraničných turistov bolo svätenie poriadnou atrakciou. Vodou kňaz pokropil nielen plechy, ale aj interiér, či kufor. To ale neznamená, že vodiči môžu po dnešnom dni v takomto aute jazdiť na cestách ako blázni.“

Marcel Pisio, správca Hory Zvir: „Tak jasné, posvätenie auta neznamená to, že už je nejaká obrovská záruka.“

Veriaca z Litmanovej: „Ja si myslím, že to pomôže. Ja som veriaca a Boh všetko dáva, všetko berie a všetko je v jeho rukách.“

TV JOJ, 22.7.2012

potvrdili, boli by vážne. „Ďalšie kroky budú na novom vedení diecézy.“

Monika Tódová, SME, 21.7.2012

Sokol prihral synovcovi peniaze z Ameriky

Starobinec v Jacovciach zahaluje čoraz viac tajomstiev. Najprv prišli peniaze, potom vzniklo združenie! Výstavba domova dôchodcov v Jacovciach, na ktorú dostalo občianske združenie Metropolitánik 666-tisíc eur od Trnavskej arcidiecézy, čoraz viac smrdí. Emeritný arcibiskup Ján Sokol totiž včera priznal, že združenie založili až po tom, ako diecéze pod jeho vedením prišli peniaze z US A. Tie venovali na charitu bezdetní manželia z US A. Arcibiskupovi nepripadá ako rodinkárstvo, že združenie v tom čase viedol jeho synovec Jozef Sokol.

Transakcia peňazí na výstavbu tohto domova sa zdala podozrivá audítorke, ktorá skúma hospodárenie Trnavskej diecézy, keď ju viedol Ján Sokol. Nezdávalo sa jej ani to, že transakcia nefigurovala v účtovníctve diecézy. Povedla si aj na ďalšie prevody peňazí z cirkevných účtov a podala už aj trestné oznámenie. Emeritný arcibiskup Ján Sokol však včera odmietol, že by poslal pochybné peniaze združeniu, ktoré viedol jeho synovec. Vyhlásil, že jeho priatelia, bezdetní manželia z USA, v testamente rozhodli, že svoj majetok odkázu na charitatívne ciele. Rozdelením peňazí bol podľa vlastných slov poverený Sokol a traja ďalší kardináli. Ako arcibiskup dodal, keďže jedným zo zámerov bolo postaviť domov pre dôchodcov, bolo založené občianske združenie a účet v banke, na ktorý po začatí stavby previedol 20 miliónov korún. Proces výstavby domova bol podľa neho otvorený a transparentný. „O všetkých týchto skutočnostiach bol informovaný môj nástupca, ktorý všetky vysvetlenia bez výhrad prijal,“ napísal Sokol.

Synovec mlčí

Občianske združenie, ktoré dostalo v roku 2008 z účtu Trnavskej arcidiecézy 666-tisíc eur, sídli v dome v Jacovciach, kde býva Sokolov synovec Jozef. Chceli sme sa ho opýtať napríklad aj na obsadenosť rozostavaného domova dôchodcov. Neúspešne. Vždy sme skončili len pri jeho príbuzných, ktorí vraj o ničom nevedia. „Odhadujem, že zariadenie by malo byť hotové do konca roku. Záujemcovia o miesta sa chodia pýtať aj k nám do obecného úradu, ale my ich odporúčame na Metropolitánik,“ povedal nám starosta Jacoviec Imrich Hermann. Štatutárnym zástupcom občianskeho združenia Metropolitánik už nie je Sokolov synovec. Túto funkciu

vykonáva člen KDH Ľubomír Bošanský. Podarilo sa nám s ním skontaktovať, ale zhovorčivý nebol. „Nebudem sa k tomu vyjadrovať,“ povedal nám.

Ubytujú 62 seniorov

Keď sme sa zaujímali o miesta v budúcom domove, povedal nám, že zatiaľ klientov neprijímajú. „Najskôr musí byť stavba skolaudovaná. Potom bude určený manažment, ktorý si to bude organizovať.“ V dedine sa špekuluje, že v domove bude žiť aj arcibiskup Sokol. „Biskupa v dedine vídať, aj do kostola niekedy príde,“ zhodujú sa miestni. Či však chodí aj na stavbu, nám nevedeli povedať. Podľa starostu v projekte počítajú s ubytovaním pre 62 klientov.

Nevedel, či pôjde o klasický domov dôchodcov, alebo o penzión.

Čomu sa venuje Metropolitánik?

Občianske združenie je zaevidované na ministerstve vnútra. Od Emílie Kočišovej z komunikačného odboru ministerstva sme sa dozvedeli, že má oprávnenie na prevádzkovanie domova dôchodcov. Predmetom jeho činnosti je totiž tvorba, rozvoj, ochrana a obnova duchovných a kultúrnych hodnôt, poskytovanie sociálnej pomoci a služieb s celoročnou starostlivosťou, poskytovanie humanitárnej starostlivosti, poskytovanie opatrovateľských, zdravotníckych a sociálnych služieb.

(irk), Plus jeden deň, 24.7.2012

Opozícia bojuje za cirkevný sviatok

Zo Sedembolestnej Panny Márie sa stal predmet politického boja. Kým proti zrušeniu voľna v deň občianskeho sviatku nie sú nijaké protesty a zmierili sa s tým aj odborári, cirkevný sviatok je nedotknuteľný. Výzvu za zachovanie 15. septembra ako dňa pracovného pokoja včera pred parlamentom podpísali takmer 40 opoziční poslanci, vrátane predsedov štyroch opozičných strán. Proti zrušeniu voľna 1. septembra, keď je Deň ústavy, však neprotestovali. Dôvody, prečo opoziční poslanci výzvu podpísali, sú rôzne. Podľa šéfa KDH Jána Figeľa sa 15. september ako sviatok patrónky Slovenska „nemôže stať obeťou konsolidáčnych opatrení vlády“. Béla Bugár (Most - Híd) by so zrušením pracovného voľna počas sviatku Sedembolestnej Panny Márie aj súhlasil, ale až po dohode s cirkvou. Igor Matovič (Obyčajní ľudia) snahu o zrušenie pracovného voľna počas sviatkov označil za krádež voľna ľuďom, ktoré by malo byť len najkrajnejším riešením. Pavol Frešo (SDKÚ) považuje sviatok za taký vážny, že by mal zostať sviatkom a zároveň podporuje to, aby sa ľudia aj prostredníctvom petície vyjadrili k takým vážnym otázkam. „Som presvedčený, že táto petícia ukáže, čo si ľudia naozaj myslia o tomto sviatku, ku ktorému by sme mali mať asi veľmi veľkú úctu,“ povedal po podpise. K iniciatíve sa nepripojila len SaS. Podľa analytika Jána Baránica sa prostredníctvom prieskumu verejnej mienky nedá objektívne zistiť, čo si ľudia o tomto sviatku naozaj myslia. Ľudia sa totiž neradi vzdávajú pracovného voľna bez ohľadu na to, či sú kresťania. „Ak by sa aj robil prieskum o zrušení pracovného voľna počas sviatku, tak by nebol objektívny. Ľudia v takýchto prípadoch nezvyknú až tak hodnotiť obsah sviatku, ale skôr jeho pridanú hodnotu, ktorá nie je náboženská, ale prináša istý efekt v podobe preplateného voľna,“ myslí si Baránek. Aj preto sa podľa neho snaha opozície stretne s priaznivým ohlasom. Vláda uvažuje o zrušení pracovného voľna pri dvoch sviatkoch - jednom civilnom Deň ústavy a jednom cirkevnom 15. september. Návrh na zrušenie aspoň dvoch štátnych sviatkov či dní pracovného pokoja vzišiel od zástupcov zamestnávateľských zväzov, podľa ktorých by to pomohlo konsolidácii verejných financií. Ministerstvo financií vyčíslilo negatívny dosah pracovného voľna jedného štátneho sviatku na štátny rozpočet vo výške 190 až 260 miliónov eur. Zrušenie voľna počas cirkevného sviatku odmietli aj zástupcovia Konferencie biskupov Slovenska. Odvolávajú sa na zmluvu s Vatikánom, v ktorej sa Slovensko zaviazalo, že bude rešpektovať nedele a cirkevné sviatky ako dni pracovného voľna. Vláda tiež uvažuje nad tým, že namiesto otvárania Vatikánskej zmluvy by zákonom presunula oslavu 15. septembra na nedeľu, ak prípadne na pracovný deň. Inou možnosťou, ktorú vláda zvažuje, je zrušiť pracovné voľno počas týchto sviatkov len dočasne, kým sa ozdraví ekonomika. Dočasné zrušenie pracovného voľna organizátori výzvy občanov za zachovanie voľna počas cirkevného sviatku Sedembolestnej Panny Márie tiež odmietajú. „Veď tento rok prípadne 15. september na sobotu a na budúci rok na nedeľu,“ povedal Martin Dilong (člen KDH).

Daniela Balážová, Pravda, 27.7.2012

Do cirkvi nikto nevidí

Má sa Sokol sponďovať verejnosti alebo iba Pánu Bohu?

Hospodárenie bývalého trnavského arcibiskupa Jána Sokola vyvoláva otázky. Zaoberá sa ním dokonca prokuratúra. Trestné oznámenie audítorky, ktorá sa zaoberala hospodárením v Trnavskej arcidiecéze, postúpila Generálna prokuratúra Krajskej prokuratúry v Trnave. Nejasno je najmä okolo 20 miliónov korún, ktoré pred štyrmi rokmi poskytol Sokol na výstavbu domova dôchodcov v Jacovciach.

Čo vraví kánon?

Podľa Kódexu kánonického práva si diecézny biskup spomedzi členov presbyterskej rady vymenúva kňazov, nie menej ako šesť a nie viac ako dvanásť, ktorí majú na päť rokov tvoriť kolégium konzultorov. Členmi rady môžu byť farári aj laici, ktorí sa vyznajú v ekonomických veciach, v občianskom práve a vyznačujú sa bezúhonnosťou. Ani jeden z členov rady nesmie byť s arcibiskupom a ekonomom spojený pokrvnosťou alebo príbuznosťou až do štvrtého stupňa. Na otázku, či za Sokola v Trnave fungovala takáto rada a či mal jej súhlas na poskytnutie 20 miliónov synovcovi na stavbu domova dôchodcov, sme sa včera od hovorca Trnavskej arcidiecézy Dušana Kolenčika do uzávierky nedozvedeli. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik sa vyjadriť vôbec nechcel. „KBS nevstupuje do hospodárenia diecéz,“ povedal.

Môže sa verejnosť pýtať?

Verejnosť rozčarovaná odvolaním Sokolovho nástupcu Róberta Bezáka sa pýta, či má právo vedieť, ako cirkev nakladá s peniazmi, keďže je financovaná aj štátom, teda z peňazí daňových poplatníkov. Podľa sociológa SAV Miroslava Tížika, ktorý sa zaoberá otázkami cirkvi, keďže je cirkev spolufinancovaná štátom, mala by byť transparentnosť jej hospodárenia otázkou spoločenského konsenzu. „Keby niekde na západe robili cirkvi takéto čachre, veriaci by na nich vytvorili tlak,“ myslí si Tížik. „Na Slovensku zatiaľ veriaci nevytvárajú tlak, aj keby možno dochádzalo k sexuálnym škandálom. U nás by to neotriaslo vierou tých, ktorí veria v cirkev.“ Podľa neho má cirkev u nás privilegované postavenie a veľmi často pritom koná nezodpovedne.

Sokola preverí korupcia

Ján Čarnogurský tvrdí, že arcibiskupovi treba veriť aj v kauze Tesco

Polícia preverí aj podozrenie, či pri predaji cirkevných pozemkov Tesco neprišlo ku kráteniu dane.

Podozrivými transakciami v Trnavskej arcidiecéze v čase, keď jej šéfoval arcibiskup Ján Sokol, sa bude zaoberať Úrad boja proti korupcii. Rozhodol o tom policajný prezident Tibor Gašpar. Spravili tak „pre závažnosť prípadu aj pre osoby, ktoré v ňom vystupujú“. Prípad si podľa Gašpara vyžiada viac času a náročnejšie úkony, na ktoré by na okresnom riaditeľstve nebol priestor. Audítorka, ktorá skúmala financovanie arcidiecézy, pomenovala tri podozrivé transakcie. Ako prvú spomína predaj cirkevných pozemkov na Zlatých pieskoch v Bratislave spoločnosti Tesco. Audítorka nadobudla podozrenie, že Tesco pozemok kúpilo prostredníctvom dvoch právnych úkonov zmluvy a daru na súkromný účet vtedajšieho šéfa diecézy Sokola vo Vatikánskej banke. Cena znížená o dar by mohla byť trestným činom krátenia dane, keďže za dar cirkev neplatila daň, ale aj úplatkom. Preto sa obrátila na prokuratúru.

Tesco: bolo to legálne

V kúpno-predajnej zmluve sa dar nespomína. Audítorka však má podľa toho, čo píše v trestnom oznámení, aj záznam o rokovaní Tesca s arcibiskupom a vtedy už dar mali spomínať. Dokazovať by to tiež mal následný prevod zo Sokolovho účtu na účet Trnavskej arcidiecézy, ktorý audítorka objavila. Nevie sa však, či išlo o celú sumu. „Celý proces je neobvyklý,“ hovorí o transakcii daňová poradkyňa Dagmar Bednáriková. Na presné stanovisko by musela mať k dispozícii všetky potrebné dokumenty. Tesco tvrdí, že všetko bolo legálne a viac sa k prípadu nechce vyjadrovať. „Verejne detaily zmluvných vzťahov s našimi partnermi nikdy nekomentujeme,“

povedal ešte minulý týždeň člen predstavenstva Michal Dyttert. V zázname o rokovaní Tesco píše, že transakciu daru nemôžu uskutočniť z Anglicka, kde je sídlo centrály, ale len zo Slovenska.

Poškodená cirkev?

„Výška kúpnej ceny ani vtedy nebola predpísaná právnym predpisom. Ak sa dohodli na kúpnej cene a že bude aj dar, tak to bola dohoda a je to v súlade s právnymi predpismi,“ hovorí bývalý predseda KDĽ Ján Čarnogurský, ktorý sa Sokola verejne zastal. Sokol podľa neho mohol o všetkom ako šéf arcidiecézy rozhodovať a neurobil nič protizákonné. „Ak to nebolo v poriadku z hľadiska vnútorných predpisov cirkvi, tak by to musela povedať iba cirkev.“ Tá sa k tomu odmieta vyjadrovať. Čarnogurský by nevidel problém ani v tom, ak by išiel dar na súkromný účet arcibiskupa do Vatikánu. Podľa neho treba veriť, že Sokol peniaze nepoužil pre seba, ale na charitu alebo potreby cirkvi. „Kým sa nepreukáže opak, čo sa doteraz nepreukázalo.“ Cirkev podľa neho nie je viazaná žiadnymi byrokratickými predpismi, aby si o svojich peniazoch ukladala potvrdenia.

So súhlasom ministerstva

Sokol k predaju pozemkov pre Tesco napísal, že transakcia bola „riadne schválená a dozorovaná ministerstvom financií“. To na žiadosť, aby zverejnilo dokumenty, ktoré v tejto súvislosti vydalo, zatiaľ neodpovedalo. Daňové úrady dali Trnavskej arcidiecéze v minulosti viac pokút aj vo výške niekoľkých miliónov korún. Tesco rokovalo o zmluve so Sokolom už v roku 1999. Oficiálnu cenu za pozemok zaplatilo až v roku 2005. Jej vyplatenie bolo podmienené rôznymi ďalšími povoleniami, ktoré sa týkali pozemku. Dar diecéze poslal Sokol až v roku 2008.

Monika Tódová, SME, 26.7.2012

Sokola sa zastal

Advokát Ján Čarnogurský starší sa Jána Sokola zastáva. Podľa neho novinári z neho teraz v lete vyrábajú lochneskú príšeru. „Podľa Ústavy SR cirkvi a náboženské spoločnosti si spravujú svoje veci samy. V základnej zmluve medzi Slovenskom a Svätou stolicou je ešte viac kon-

kretizované, že aj finančné hospodárenie si robí katolícka cirkev sama,“ vraví Čarnogurský. Skúmať treba, či bola stavba domova dôchodcov predražená, alebo nie: „Ak sú náklady menšie, tak Sokolovi treba pobozkať ruky a nie ho kritizovať,“ myslí si advokát Čarnogurský. Plus jeden deň, 25.7.2012

Zajac: Podozrenie z klientelizmu v prípade Sokola poškodzuje autoritu cirkvi

Od Róberta Bezáka k Jánovi Sokolovi. Rôzne podozrenia v súvislosti s bývalými trnavskými arcibiskupmi sú v poslednom čase na dennom poriadku. Tie najnovšie sa týkajú stavby domova pred dôchodcov a starých ľudí v obci Jacovce, ktorý sa financuje z peňazí zo závetu bezdetného manželského páru z USA. Podľa vyhlásenia Jána Sokola manželia boli jeho priateľmi a on sa stal jedným zo štyroch správcov financií zo závetu. Na stavbu domova dal zriadiť občianske združenie a zriadil osobitný účet, na ktorý previedol 20 miliónov korún. Združenie, na ktoré boli peniaze zo závetu uvoľnené, viedol podľa správ médií Sokolov synovec. Prípacom sa zaoberá prokuratúra. Podnet podala audítorka, ktorá skúmala hospodárenie v Trnavskej arcidiecéze, transakcia nefigurovala v účtovníctve arcidiecézy. Arcidiecéza sa k prípadu zatiaľ nevyjadruje. Nové vedenie sa podľa jej hovorca oboznamuje so situáciou a stále ešte preberá administratívnu agendu. Konanie Jána Sokola možno nebolo protizákonné, ale podozrenie z klientelizmu poškodzuje morálnu autoritu cirkvi, hovorí v rozhovore pre Pravdu Marcel Zajac z Centra pre filantropiu.

Vychádzajme z toho, že arcibiskup Sokol dostal peniaze, ktoré v závetu odkázal na charitu bezdetný pár z USA. Stávajú sa také prípady?

V Amerike je to prostredníctvom závetov bežné. Bežnou praxou tiež je, že človek v závete určí aj to, na aký účel majú byť odkázané peniaze poskytnuté. Často sa to počas života dohodne zmluvou. Bohatí ľudia ako Bill Gates či Warren Buffett vytvoria tzv. nadačné fondy alebo vlastné nadácie. Právny význam nadácie je v tom, že je to finančná istina a výnosy z tejto istiny, kapitálu, sú predmetom rozdávania. V zásade sa teda nepoužívajú peniaze z dedičstva, ale len výnosy z nich. Často sa časť dedičstva odkazuje školám. Človek nemusí byť superbohatý, ale keď si uvedomuje, že za svoj úspech vďačí vzdelaniu, tak časť dedičstva odkáže škole. Každá vysoká škola má svoj fond a z neho potom podporuje väčšinou tých, ktorí nemajú na to, aby si platili vysoké školné, ale sú talentovaní.

Je však v poriadku, že bývalý arcibiskup sa rozhodol peniaze poskytnúť na stavbu domova pre seniorov v obci, z ktorej pochádza, prípadne tam žijú jeho príbuzní?

Závisí od toho, ako znel závet. V drvivšej väčšine ľudia v Amerike v závete uvedú, ako chcú, aby to bolo s peniazmi naložené. Problém je, ak peniaze dal organizácii, v ktorej figuroval jeho synovec alebo nejaký iný príbuzný a človek, ktorý dedičstvo odkázal, neurčil túto organizáciu ako tú, ktorá má niečo realizovať. To sa v normálnej spoločnosti nazýva klientelizmus, rodinkárstvo. A ten je na Slovensku ešte väčší problém ako korupcia. Konanie arcibiskupa by bolo v takom prípade neprípustné z hľadiska toho, že reprezentuje cirkev ako morálnu autoritu. Nemyslím si, že to bolo protizákonné, ale je to obrovský gól do vlastnej siete. Takéto konanie znižuje hodnotu morálnej autority tejto inštitúcie. Cirkev na rozdiel od civilných nadácií či organizácií, nemusí písať etické kódexy na to, aby vzbudila u potenciálnych darcov dôveru, lebo sa predpokladá, že jej predstavitelia konajú napríklad bez konfliktu záujmov.

Ako by mala cirkev reagovať na takéto konanie?

Pre vzbudenie dôvery by bolo vhodné poskytnúť hodnoverné vysvetlenie. Je možné, že manželský pár v závete daroval dedičstvo konkrétnemu združeniu, že sa s arcibiskupom stretol, ten mu hovoril o tom, čo robia v danej dedine, a oni povedali: Dobré, my vám na to prispejeme. Vôľa darcu je prvoradá a je jedno, či združenie vedie rodinný príslušník arcibiskupa. Ak však združenie vzniklo až následne, potom je namieste otázka, prečo dar dostalo práve toto združenie a nie iné. Z peňazí mohli podporiť ktorýkoľvek vznikajúci domov dôchodcov.

Aj preto, pedsa len, nemala by mať cirkev nejaké transparentné pravidlá, ako rozhodovať v takýchto prípadoch?

Neviem, či cirkev má také pravidlá, ale z morálneho etosu tejto inštitúcie by som to ani nežiadal, pretože ju považujem za morálnu autoritu. Kódexy si väčšinou vyrábajú organizácie a nadácie, ktoré nemajú takú autoritu, na to, aby presvedčili a získali dôveru. Cirkev to nemusí robiť, lebo sa od nej očakáva, že niečo také neurobí a jej predstavitelia konajú bez konfliktu záujmov.

Ako by mal postupovať človek, ktorý chce časť dedičstva venovať napríklad na charitu, či už cez cirkevnú organizáciu, alebo inú?

Podľa to veľmi dobre funguje

v Amerike. Ľudia, ktorí sú rozhodnutí, že venujú časť svojho majetku, by sa o spôsob, ako tak urobiť, mali zaujímať ešte za svojho aktívneho života. Ak je peňazí menej, tak by som ľudom odporučil odkázať ich organizácii, ktorú poznajú a pracovali s ňou. Aj tisíc eur môže pomôcť niečo zlepšiť a investovať do niečoho, na čo by inak organizácia nemala peniaze. Ak je peňazí o niečo viac, napríklad 50-tisíc eur, je tu možnosť dať ich napríklad komunitným nadáciám, ktoré združujú viac ľudí. V rámci nadácie sa môže opäť nejakou zmluvou zriadiť darcovský fond. Darca vyjadří želanie, aby fond bol využívaný na konkrétny účel. Ak sa takto dá dokopy viacero ľudí, môžu vytvoriť fond, z ktorého výnosov sa môže napríklad každý rok postaviť jedno alebo dve detské ihriská. Ale už aj na Slovensku sú takí, ktorí by sami mohli odkázať toľko peňazí, že z výnosov vytvoria zaujímavú sumu. Na obzore je prvý rozbiehajúci sa darcovský fond, ktorý by mohol každoročne z výnosov rozdať až šesťstatisíc eur.

Kto je ten bohatý slovenský filantrop?

To zatiaľ nemôžem povedať.

Nemyslím si, že to bolo protizákonné, ale je to obrovský gól do vlastnej siete. Takéto konanie znižuje hodnotu morálnej autority tejto inštitúcie.

**Daniela Balážová
Pravda, 25.7.2012**

Sokol: Nič som neukradol

Arcibiskup tvrdí, že peniaze združeniu jeho synovca boli dedičstvo a išli na charitu.

„Cirkvi ani štátu som nikdy žiadnu ujmu nespôsobil,“ vyhlásil včera arcibiskup Ján Sokol prostredníctvom právnej kancelárie Jána Čarnogurského mladšieho. Reagoval tak na trestné oznámenie audítorky, ktorá ako podozrivé označila tri transakcie z čias, keď šéfoval Trnavskej arcidiecéze. Jednou z nich boli aj milióny pre občianske združenie jeho synovca Jozefa Sokola. Podľa arcibiskupa peniaze pochádzali z Ameriky a išli na charitu. Dôkazy nepredložil. Štatútom združenia je riaditeľ Štátneho fondu rozvoja bývaní a nominant KDH Ľubomír Bošanský. Vysvetľovať nechce ani on. (mož)

SME, 24.7.2012

Vatikán, akciová spoločnosť

Aktuálne dianie vo Vatikáne potvrdzuje tvrdenie, že už dlho tam nie je všetko tak, ako by malo byť. O stave kauzy Vatikánska banka - Inštitút pre náboženské diela - sa v slovenských médiách povedalo dosť. Ukázalo sa, že by bolo archaizmom hovoriť o groši sv. Petra, putujúcim do Rima aj z chudobného Bangladéšu, keď ide zrejme o miliardové sumy. Od svojho založenia roku 1887 pápežom Levom XIII. Vatikánska banka neraz sklízla z úzkeho chodníka etického bankovníctva, pričom nebola ani horšia, ani lepšia ako ostatné. Pomáhala bohatým Talianom neplatiť dane a mafiánom prať špinavé peniaze, sprostredkovala úplatky politikom, ako bol kontroverzný Giulio Andreotti. Nie po prvý raz čelí obžalobe z prania mafiánskych peňazí. Pred tridsiatimi rokmi obdobné podozrenie vyvrcholilo nájdením finančníka Roberta Calviho, známeho pod menom Boží bankár, visiaceho na londýnskom moste nad Temžou s vreckami plnými peňazí a tehl. Bola to vražda alebo samovražda? Calvi pral milióny špinavých peňazí cez svoju Banco Ambrosiano, defraudoval a napokon zbankrotoval s mínusom 1,3 miliardy dolárov. Keďže Vatikánska banka mala v Ambrosiane podiel, uhradila poškodeným 250 miliónov USD. Hoci mnohým nie je jasné, na čo potrebuje najmenší štát na zeme-guli banku, vyhovujúcu svojím štatútom kritériám pre najväčšie svetové banky, fakt je, že od roku 2010 venoval pápež Benedikt XVI. Inštitútu pre náboženské diela veľkú pozornosť. V snahe zbaviť banku povesti, že je jednou z najpopulárnejších práčok špinavých peňazí, vymenoval jej nové vedenie a zriadil komisiu na dohľad. Mali byť predložené dôkazy, že interné predpisy banky a jej filiálok zodpovedajú medzinárodným štandardom o praní špinavých peňazí a financovaní terorizmu. Cieľom bolo dostať sa na „biely zoznam“ inštitútu FATF, posudzujúceho jednotlivé štáty podľa dodržiavania predpísaného štandardu ako biele, sivé a čierne. Udalosti však nabrali prudký spád, keď sa v januári tohto roku začali v tlači objavovať tzv. vatileaks, brizantné dôverné pápežské materiály, a na prvé miesta správ sa dostali mená Paolo Gabriele, pápežov komorník prichytený pri vynášaní pápežských dokumentov, Ettore Gotti Tedeschi, prezident Vatikánskej banky, po troch rokoch v nemilosti prepustený,

Matteo Messina Denaro, najhládanejší sicílsky mafián, čakajúci na vyjadrenie tejto banky, či má v nej osobný účet, a kardinál Tarcisio Bertone, všemocný štátny tajomník Svätej stolice. Dôverné memorandum uvádzalo deväť dôvodov Tedeschiho prepustenia, z ktorých väčšina nezavážila: neplnil svoje povinnosti, nezúčastňoval sa na zasadaniach správnej rady, čudodne sa správal atď. Rozhodujúce bolo, že „nevysvetlil, ako mohlo dôjsť k zverejneniu dokumentov, ktoré mal ako prezident k dispozícii“. Dve skutočnosti svedčia proti dostatočnej transparentnosti Vatikánskej banky. Po prvé, podľa vatileaks kardinál Attilio Nicora, šéf komisie pre transparentnosť, sa písomne sťažoval Bertonomu, že niektoré nové pravidlá oslabujú jeho dozornú moc a európske authority to môžu považovať za krok späť. Po druhé, americká banka J. P. Morgan zrušila v marci konto Vatikánskej banky vo svojej milánskej pobočke, pretože nedostávala potrebné informácie pri finančných prevodoch. Skoro ráno 5. júna zastavila polícia Tedeschiho na ceste z Piacenzy do Milána. Neapolský súd ho hľadal v súvislosti s úplatkami od zbrojárskej firmy Finmeccanica (jej generálny riaditeľ je Tedeschiho dobrý priateľ). O tom, čo sa našlo v tejto veci, sa nehovorí. Ani o tom, čo vypovedal vo veci zmrazenia 23 miliónov eur v roku 2010, ktoré mala Vatikánska banka v jednej talianskej banke. Svätá stolica sa ubránila vyhlásením, že ide o bežné presuny aktív medzi Talianskom a Nemeckom. Peniaze uvoľnili, ale vyšetrovanie pokračuje. Polícia našla hrubý súpis Tedeschiho činnosti na čele banky, pripravený na obranu proti obvineniam správnej rady z nespoľahlivosti. Pre súdy je to neoceniteľný pohľad do mechanizmov jej fungovania. Z Vatikánu počuť hlasy, že útoky na jeho banku sú motivované politicky a finančne kruhmi, ktoré by mali ekonomický alebo ideologický osov z jej zániku. Mnohé talianske peňažné domy by rady spravovali miliardové aktíva Vatikánskej banky. Lenže komisia expertov Rady Európy, ktorú v snahe dostať ju na „bielu listinu“ pozval sám pápež, skonštatovala, že banka má v správe svojich peňazí viacero nedostatkov. Vatikán si tak bude musieť najprv upratať u seba doma a až potom obviňovať druhých.

Rastislav Škoda, biológ
Pravda, 26.7.2012

Smer by majetky videl rád

Poslanci Smeru vravia, že štát by mal poznať súpis statkov cirkví

Cirkvi svoje vlastníctvo ukazovať nechcú. Štátny príspevok na platy je vraj len slabým odškodným za ukradnutý majetok.

Paláce, chrámy, kláštory, záhrady a lány polí a naproti tomu prenajatá miestnosť na prízemí obytného domu. Hoci i tak dramaticky sa líšia majetkové pomery jednotlivých cirkví, štát im prispieva rovnako. Vlni poskytol na platy duchovných, odvody a chod cirkevných ústredí 37,5 milióna eur. Odvolanie trnavského arcibiskupa Róberta Bezáka, ktoré poodhalilo aj pochybné nakladanie s cirkevnými financiami, teraz opäť otvára tému majetkových pomerov cirkví.

Smeru by sa súpis páčil

„Štát by mal mať vedomosti o tom, aké majetky vlastní cirkev, keď platí duchovných,“ myslí si predseda parlamentného výboru pre kultúru Dušan Jarjabek zo Smeru. „Aby sa stanovila korektná suma, ktorou štát prispieva na chod cirkví, bolo by dobré, aby mohol zohľadniť aj ich majetok, zvlášť v období krízy,“ dodáva aj jeho kolega a poslanec Smeru Miroslav Číž. S podobnou iniciatívou prišla ešte v roku 2005 aj vtedajšia vládna strana Aliancia nového občana. Narazila však na odpor väčších cirkví, ktoré tvrdili, že súpis majetku nemajú. Ten totiž vlastní jednotlivé diecézy, farnosti, rehole či združenia. Rímskokatolícka cirkev nevidí dôvod na zverejňovanie majetku ani dnes. „Každá diecéza a farnosť pozná svoj majetok, ale my nevstupujeme do ich majetkových pomerov,“ vraví hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. Upozorňuje i na to, že štátne príspevky na platy duchovných sú iba náplast'ou na krivdy z minulosti. „Štát vie veľmi dobre, že preň je veľmi výhodné prispievať, pretože dodnes užíva majetky, ktoré nám boli ukradnuté,“ hovorí. Rímskokatolíckej cirkvi podľa neho nebolo v reštitúciách stále vrátených odhadom až štyridsať percent majetku. „Najskôr by malo dôjsť k vyrovnaniu štátu s cirkvami a potom môžeme hovoriť, či nám príjmy z majetku postačujú na údržbu pamiatok a náš normálny život,“ hovorí aj generálny

pokračovanie na str. 10

dokončenie zo str. 9

dozorca Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania Pavel Delinga.

Chcú diskutovať

Ministerstvo kultúry reagovalo, že téma odškodnenia cirkví za nevrátený majetok by mala byť súčasťou „celospoločenskej diskusie o novom modeli financovania cirkví“. Tú ešte vlni začal bývalý minister kultúry Daniel Krajcer z SaS, ktorý navrhol, aby cirkvám mohli daňovníci odviesť percento z daní. „Cirkvi by sa viac oslobodili, snažili by sa viac oslovovať veriacich a priniesli by ešte väčšiu kvalitu,“ tvrdí Krajcer aj dnes. Jeho návrh však predseda Konferencie biskupov Slovenska Stanislav Zvolenský označil za neprijateľný. Nepozdáva sa ani KDH, ktoré uprednostňuje súčasný model. Jeho poslanec Július Brocka spochybňuje aj zmysel priznávania cirkevných majetkov. „Je to téma, ktorá brnká na strunu závesty a politicky sa dá zneužívať,“ varuje.

Michal Piško, SME, 24.7.2012

Štát a cirkev

Štát prispieva 14 z 18 registrovaných cirkví,

Najmä na platy duchovných išlo vlni 37,5 milióna eur,

Štát platí 3611 kňazov,

Priemerný plat duchovného je 498 eur.

Dušanovi Jarjabkovi aj Danielovi Krajcerovi by sa pozdávali zmeny v dnešnom hospodárení cirkví

Myslíte, že na vzťahu Slovenska a organizovaného náboženstva je najdôležitejšie to, či sú u nás cirkvi odlúčené od štátneho rozpočtu? Čo štát, to iné riešenie. Sú krajiny, kde je prísna odluka cirkvi a štátu zakotvená v ústave i v spoločenskej tradícii, napríklad Francúzsko. Iné štáty sú zasa celkom sekulárne, hoci vo svojich zákonoch si nechávajú paragrafy o štátnom náboženstve. Napríklad škandinávske krajiny či Veľká Británia. Existuje aj opačný príklad: Spojené štáty. Otcovia zakladatelia, ktorí sami boli väčšinou akurát tak deisti a ktorí do ústavy zakotvili jednoznačnú odluku štátu a náboženstva, by dnes asi žasli, ako sa to vyvinulo. Počnúc prisahami na Bibliu, pokračujúc podvodníkymi, ale bohatými a vplyvnými „televanjelistami“ a končiac trebárs prezidentským blúznením o vykonávaní Božej vôle, akým sa naposledy vyznamenal G. W. Bush. Poučenie z európskych pomerov hovorí, že naozaj sekulárna spoločnosť dokáže bez väčších problémov „prežiť“ hoci aj anachronické spojenie trónu a kríža. Poučenie spoza oceánu zasa hovorí, že ani jasná ústavná separácia náboženstva a štátu nezaručí, že spoločnosť sa nebude klaňať svätúškárom každého druhu. Ako všetky tieto skúsenosti použiť u nás? Vatikánska zmluva je dnes veľkou prekážkou odluky. Poďakujme Vladimírovi Mečiarovi, ktorý začal, a Mikulášovi Dzurindovi, ktorý dokončil faktické podriadenie sekulárneho štátu poslednej teokracii

Prekážka odluky

na našom kontinente. Podpísali sme zmluvu, z ktorej vyplýva, že čokoľvek budeme chcieť vo vzťahu štát - cirkev v budúcnosti meniť, budeme sa najprv musieť dohodnúť s Vatikánom. Pochybuje niekto, že ak by Vatikán s odkou súhlasil, musela by to byť taká odluka, na ktorej by katolícka cirkev nestratila ani cent peňazí a ani centimeter priestoru? Zabudnime však na peniaze. Dôležitejšie - a práve o tom hovorí európska skúsenosť - než systém financovania organizovaného náboženstva je to, aké miesto má v spoločnosti. Napriek hlúpej postaveniu, do ktorého nás voči Vatikánu dostali politici, ešte stále máme v ústave zakotvené, že naša republika sa neviaže na nijakú ideológiu a nijaké náboženstvo. Dost' ľudí sa čuduje, prečo je „prípady Bezák“ venovaná toľká pozornosť. Nuž práve preto: nie kvôli tomu, že ešte nedošlo k odluke, ale kvôli tomu, že i keby k nej prišlo hneď zajtra, Slovensko preto nebude sekulárnejšou spoločnosťou. Taká zmena sa musí udiť inde, nie na papieri. Prípady Bezák je len vhodnou pomôckou: pozrite, ako to v spolkoch s Vatikánom chodí. Tu vôbec nejde o vieru ako takú. Viera veriacich predsa nebude o nič slabšia či menej úprimná, keď veriaci nebudú svedkami toho, ako sa politici sprava-doláva neustále podkladajú cirkevnej hierarchii a ako sa cirkevní hodnostári neustále pokúšajú manipulovať svetský štát vo svoj prospech. Alebo áno?

Peter Javurek, Pravda, 23.7.2012

Kampaň na kňazov naše cirkvi neláka

Boom záujmu o kňazskú službu z 90. rokov sa zastavil.

Štvorica postáv stojí pevne zoskupená okolo hlavného hrdinu. Zachmúrenú oblohu v pozadí trhá lúč svetla a prekrýva palcový titulok. Stovky billboardov a plagátov v uliciach susedného Dolného Rakúska nepropagujú hollywoodske hviezdy, ale božích služobníkov. Katolícky kňaz, mních, rehoľníčka, diakon a seminarista s úsmevmi a heslom „Poslanie: Kto všetko odovzdá, viac dostane“ lákajú nových duchovných. Ich počet v najväčšej rakúskej spolkovej krajine klesol za päťdesiat rokov o štvrtinu.

Naše cirkvi by to nerobili

Zástupcovia našich cirkví hľadajú na modernú imidžovú kampaň s rozpakmi. „Kňazské povolanie je služba a človek by sa preň mal rozhodnúť samostatne,“

mýslí si hovorca pravoslávnej cirkvi Milan Gerka. Generálny dozorca evanjelickej cirkvi Pavel Delinga upozorňuje aj na rozdielnu atmosféru v krajinách. Dolnorakúskej diecéze kampaň zaplatili banky. „My na to nemáme odkiaľ zviať.“ Slabší záujem o kňazské povolanie však pociťujú i naši cirkevníci. „Mnohí naši duchovní sú starí, chýbajú nám aj kňazi pre novovznikajúce cirkevné obce na západnom Slovensku, kam sa naši veriaci sťahujú za prácou,“ priznáva Gerka.

Platíme 3611 duchovných

Evanjelici majú obsadených asi 90 percent kňazských miest, no aj oni pozorujú pokles záujmu. „Čiastočne je to aj novými možnosťami na bohosloveckej fakulte, kde sa už dá študovať aj výučba náboženstva, sociálna starostlivosť či misijná činnosť,“ vraví De-

linga. Dôvod vidí aj v nízkych platoch duchovných, ktoré v priemere dosahujú 498 eur. Úbytok pociťuje aj najväčšia rímskokatolícka cirkev. „Je to deformované porovnaním s 90. rokmi, keď po páde komunizmu študovali všetci, ktorí dovedy nemohli,“ hovorí rektor Kňazského seminára Svätých Cyrila a Metoda v Bratislave Daniel Ižold. Fary podľa hovorcu Konferencie biskupov Slovenska Jozefa Kováčika prázdne nezostávajú. „V posledných rokoch sa počet kňazov, ktorí odchádzajú z pastoračie pre vek alebo zomierajú, zhruba vyrovnal s novokňazmi.“ Vlni ich vysvätili 57. Celkovo u nás pôsobí 5256 duchovných, štát platí 3611 z nich. Na službu duchovného sa v seminároch podľa ministerstva kultúry chystá vyše 700 študentov, teológiu vlni ukončilo 270.

Michal Piško, SME, 26.7.2012

Kto si v kauze Bezák ty?

Sledujem články o odvolaní arcibiskupa Bezáka. Väčšinou sú od ľudí, ktorí sú veriaci a k cirkvi majú blízko. Čím viac o tom čítam, tým viac mám pocit, že to, čo sa odohráva vnútri tejto inštitúcie, ten boj, je len dokonalou výkladnou skriňou celej našej krásnej spoločnosti. Nič viac, nič menej. „Jeden z nejstarších zlomkov evropskej filozofie praví: Pro bdící je svět jeden a společný, ale každý ze spících se obrací k vlastnímu. Ještě nikdy nebyly síly, které nás odvracejí od společného světa, tak mocné. Žijeme ve věku akční nabídky vlastních světů. Mnoho převozníků nás dnes umí rychle a snadno přepravit ze špinavého a neposlušného světa společného do čistého a poslušného světa vlastního. Jeden společný svět pro bdící se propadá do tmy, zato akční nabídka vlastních světů pro spící roste závratně. Vlastní světy na klíč, jen je instalovat a uvelebit se v nich, ty dnes na trhu nabízí mnoho firem.“ Citát z knihy Václava Bělohradského Společnost nevolnosti vystihuje aj kauzu Bezák. Ortodoxnému liberálovi, odchovanému na članočkoch o cirkevných škandáloch, pre ktorého je veriaci človek zmanipulovaná ovca osprostená kadidlom a katolícka viera len náhrada tajomných perverznych chutí, ktoré sublimuje extaticky vyvráteným zrakom v kostole, takému je odvolanie Bezáka rovnako milou, škodoradostnou správou, ako tej časti cirkevného kléru, ktorá odvolanie otvorene privítala. Zhodnú sa dokonale. Jeden považuje cirkev za pôvodcu všetkého zla na svete, druhý považuje bezvercov za nižšie bytosti a najradšej by postavil medzi veriacimi a neveriacimi nepriedušný čínsky múr a ešte by pritom aj citoval Písmo sväté. „Všude je to stejny!“ kričal Bolek Polívka vo filme Šašek a královna, šašo, ktorý sa rozbehol smerom na Západ. To bolo v roku 1987, v čase, keď sme s otvorenými ústami pozerali rakúske reklamy! Želám veriacim ľudom veľa sily v tom ťažkom vytriezvení z reality. Temné sily udreli železnou rukou. A tým ortodoxným, čo si len ťukajú na čelo pri zmienke o náboženskej viere, želim, aby sa im stalo to, čo mne. „Ten Boh, v ktorého neveríš, je presne ten istý, v akého ani ja neverím!“ povedal mi pri našom prvom stretnutí Martin, môj dobrý kamarát, františkánsky mních.

Lucia Piussi, SME, 24.7.2012

Redemptoristi by Bezáka privítali

Odvolaný trnavský arcibiskup by sa mohol vrátiť do rádu, z ktorého prišiel.

Ďalšie pôsobenie odvolaného trnavského arcibiskupa Róberta Bezáka stále nie je jasné. Jednou z možností je odchod do niektorého z kláštorov rehole redemptoristov, ktorej je členom. Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa (redemptoristi) dala Bezákovi ponuku hneď po zverejnení jeho odvolania. Bezák podľa informácií SME navštívil koncom uplynulého týždňa redemptoristov v Banskej Bystrici. Víkar viceprovincialátu Peter Slobodník však zatiaľ nevie o tom, že by Bezák prejavil záujem o pôsobenie v niektorej z ich komunit. Podobný prípad vraj ešte nemali a Slobodník je sám zvedavý, ako dopadne. Bezák v minulosti slúžil niekoľko rokov v Starých Horách neďaleko Banskej Bystrice. Organistka miestneho kostola si ho pamätá veľmi dobre. „Bol milý a príjemný ako človek aj ako kňaz. Jeho odvolanie ma prekvapilo. Podľa toho, ako ho poznám, tomu nemôžem uveriť. Jeho omše boli pre nás sviatkom.“

Súhlas nemá kto dať

S Bezákovým pôsobením v diecéze by musel súhlasiť príslušný biskup, ktorý mu môže povoliť slúžiť omše či spovedať. Banskobystrická diecéza nemá

po smrti Rudolfa Baláza biskupa. Voľby nového sú v záverečnej fáze. Svätý Otec ho vyberie z troch mien, ktoré nie sú známe rovnako ako termín rozhodnutia. Banskobystrická diecéza by sa podľa neoficiálnych informácií nebránila Bezákovmu pôsobeniu, ak by prejavil záujem. Podľa niektorých predstaviteľov by to bola dokonca česť. „Možnosti pôsobenia emeritného biskupa Bezáka v pastorácii na území Banskobystrickej diecézy sa môžu otvoriť v rámci osobných stretnutí a v limitoch kánonického práva,“ povedal administrátor Banskobystrickej diecézy Marián Bublinc.

Zatiaľ nie je prekážka

Cirkevné právo hovorí, že emeritný biskup rehoľník si môže vybrať miesto bydliska, ak mu ho neurčí Vatikán. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik povedal, že rozhodnutie Svätej stolice sa týkalo len Bezákovho pôsobenia na čele Trnavskej arcidiecézy. „Ostatné možnosti zostávajú otvorené. Je teda aj na rozhodnutí arcibiskupa, ako sa rozhodne. Až po oznámení jeho rozhodnutia možno riešiť ďalšie súvisiace náležitosti.“ Pápež Benedikt XVI. odvolal Bezáka na začiatku júla. Vo funkcii bol od apríla 2009, keď vystriedal Jána Sokola.

Daniel Vražda, SME, 24.7.2012

Kde bude stáť súsošie sv. Cyrila, Metoda?

Centrálna Bratislava nemá zatiaľ ani jeden cyrilometodský monument. Na budúci rok si pripomenieme 1150. výročie príchodu vierozvestcov na Veľkú Moravu a našu metropolu by vtedy malo zdobiť nové súsošie sv. Cyrila a Metoda a Gorazda. Kde bude stáť, je zatiaľ otázne. Matica slovenská spolu s radou Konferencie biskupov pre vedu, vzdelanie a kultúru a so Spoločnosťou Svätého Gorazda by chcela mať súsošie sv. Cyrila, Metoda a Gorazda na Hurbanovom námestí v centre Bratislavy.

Peter Mulík, tajomník Matice slovenskej: „A z toho dôvodu, že je to námestie v Starom Meste, historické a takéto súsošie, ktoré súvisí vlastne s veľmi dôležitou etapou našich národných dejín, ktoré si na budúci rok pripomenieme vo veľkom jubilejnom roku svätého Cyrila a Metoda, má mať miesto v Starom Meste.“

Redaktorka: „Mesto Bratislava súhlasí s osadením súsošia. Či na Hurbanovom Námestí, nie je však isté.“

Lubomír Andrassy, hovorca primátora Bratislavy: „O tejto téme stále vedíme diskusiu a chceme Matici ponúknuť také lokality, ktoré budú dôstojné umiestneniu súsošia.“

Redaktorka: „Z 24 návrhov zvíťazilo súsošie od akademického sochára Antona Gábrika. Jeden z argumentov Matice slovenskej je, že autori tvorili svoje návrhy súsošia špeciálne pre tento priestor.“

Štefan Holčík, člen Kultúrnej komisie mestského zastupiteľstva: „Hurbanovo námestie vôbec nie je urbanisticky vhodné miesto, kde by toto súsošie malo stáť. Toto súsošie, pokiaľ by malo vyzeráť tak, ako ho Matica slovenská prezentuje, je, dalo by sa povedať, impozantné a potrebuje viacej vzduchu okolo seba, respektíve väčší priestor. V Bratislave existujú aj iné priestory, bohužiaľ nie v Starom Meste.“

Redaktorka: „Pri tomto monumente by mali byť v budúcom roku oslavy jubilea príchodu sv. Cyrila a Metoda.“

Patricia Pružinská, STV 1, 23.7.2012

Vatikán poslal arcibiskupa do vyhnanstva

Škandál v Slovinsku prinútil katolícku cirkev prehovorit'. Kým verejnosť na Slovensku stále nepozná odpoveď, prečo bol trnavský arcibiskup odvolaný, po búrlivých reakciách na prísny postih bývalého ľubľanského arcibiskupa sa Slovinci dočkali vysvetlenia. Vatikán ho posielal do vyhnanstva pre podozrenie z porušenia celibátu. Prípud emeritného biskupa Alojza Urana (67) bol niekoľko mesiacov zdrojom divokých špekulácií. Po tom, čo v máji viaceré médiá napísali, že mu cirkevná vrchnosť zakázala viesť bohoslužby a nariadila mu, aby sa stiahol z verejného života ani biskupská konferencia, ani apoštolský nuncius správu neboli ochotní potvrdiť či vyvrátiť. Toto mlčanie spochybnilo aj verziu, ktorou Vatikán pred tromi rokmi vysvetlil nečakané odstúpenie Urana z čela ľubľanskej arcidiecézy aj postu metropolitu. Oficiálne zdôvodnenie hovorilo o jeho neuspokojivom zdravotnom stave po prekonanej operácii srdca. Zrazu sa však vynorili pochybnosti či arcibiskup, obľúbený pre svoj ľudský prístup k prostým veriacim, rezignoval skutočne dobrovoľne, alebo pod cudzím tlakom. Dôvod, prečo sa Vatikán neuspokojil s odvolaním arcibiskupa a vyrubil mu ešte oveľa potupnejší trest, zostával až do stredy tajomstvom. Len niekoľko hodín po tom, čo Urán v spoločnom vyhlásení s novým ľubľanským arcibiskupom Antonom Stresom oficiálne potvrdili, že bývalý metropolita na žiadosť Vatikánu v najbližšom čase opustí svoju vlasť a dočasne sa usídlil v talianskom Terste, neďaleko slovinských

hraníc, hovorca Konferencie biskupov Slovinska ponúkol verejnosti vysvetlenie. „Ide o otázku domnelého otcovstva, ktoré arcibiskup jednoznačne poprel,“ povedal v stredu večer v televíznom vystúpení Andrej Seje. „Myslím si, že je to komunikačný šum medzi ním a Svätou stolicou, a keď sa táto záležitosť vyjasní, vráti sa do Slovinska,“ zľahčoval rozhodnutie Vatikánu. O tom, že Uran má dve dospelé deti, ku ktorým sa neháši, písala bulvárna tlač už dávnejšie. Emeritný arcibiskup sa bráni, že celibát nikdy neporušil. Testom otcovstva sa však odmieta podrobiť. Vysvetlenie biskupskej konferencie zďaleka neuspokojilo všetkých Slovincov. Denník Delo pripomenul, že taký výnimočný trest, akým je poslanie do vyhnanstva, Vatikán neuváľal ani na biskupov zamočených do pedofilného škandálu v Rakúsku. Hoci hovorca biskupskej konferencie poprel, že by Uranov prípad mal niečo spoločné s bankrotom mariborskej diecézy, mnohí Slovinci vidia možnú súvislosť práve s týmto finančným megaškandalom. Mariborská diecéza sa púšťala do veľmi riskantných investícií, pričom do zálohu dávala nielen peniaze veriacich, ale aj viaceré kostoly. Po vypuknutí krízy zbankrotovala a nazhromaždila dlhy v astronomickej výške 800 miliónov eur. Škandál vážne otriasol povestou slovinskej katolíckej cirkvi a vyvolal skryté rozbroje v jej vedení. Tie neutíchli ani potom, keď bol vlani mariborský arcibiskup pri vyvodzovaní dôsledkov nútený odstúpiť.

Pravda, 27.7.2012

Zradili pápeža chyžná aj osobný sekretár?!

Vynesenie dokumentov z Vatikánu

Zradili ho najbližší spolupracovníci?! Citlivé dokumenty Vatileaks, ktoré unikli na verejnosť z pápežovho najbližšieho okolia, môžu mať na svedomí jeho domáca pani Ingrid Stampová (62) a sekretár Josef Clemens (65). Práve oni sú podozriví z ich zverejnenia. V dokumentoch Vatileaks sa píše napríklad o problémoch vatikánskej banky či o oslabe-nej pápežovej pozícii.

„Obaja pevne veria, že pápež sa obklopil zlými poradcami, práve preto rozptýlili tieto dokumenty, aby na ľudí v dokumentoch poukázali. V žiadnom

prípade nechceli uškodiť pápežovi, ale urobiť mu službu,“ povedal zdroj z okolia podozrivých Clemensa a Stampovej. Podľa sekretára Benedikta XVI. Josefa Clemensa si pápež zoskupuje okolo seba nevhodných ľudí. Nemka Ingrid Stampová sa starala o chod pápežovho bývania 12 rokov. Clemens bol zase 20 rokov osobným sekretárom vtedajšieho biskupa Josefa Ratzingera a ostal ním aj po jeho zvolení za pápeža. Hovorca Vatikánu však tvrdí, že títo ľudia dokumenty nevyniesli. Listom sa k tomu priznal komorník Paolo Gabriele, ktorý tvrdí, že konal sám.

(pol, bild), Nový čas, 25.7.2012

Disidenta Payú pochoval kardinál Ortega

Na pohreb prišla rodina, disidenti i diplomati. Po hymne kričali sloboda. Zvony na havanskom kostole San Salvador zvonili, kým sa vnútri schádzali rodina, priatelia, disidenti i zahraniční diplomati. Dva dni po havárii prišli na pohreb najznámejšieho disidenta Oswalda Payú, ktorý zahynul na východe krajiny pri meste Bayomo. „Bol to pacifista, nikdy nebol agresívny. Je to ťažká strata,“ povedal podľa BBC Fernandez Lúis, mladý opozičný aktivista. S mužom, ktorého režim označoval za zradcu plateného americkými dolármi, sa rozlúčila hlava katolíckej cirkvi na Kube, kardinál Jaime Ortega. Ten hovoril o mužovi, ktorý miloval tri veci: Kubu, cirkev a Ježiša.

Nebola to nehoda

V kostole sa hovorilo o katolíckom disidentovi, ktorý chcel zmeniť Kubu nenásilne. Mimo kostola pribúda tých, ktorí tvrdia, že ho dal režim zavraždiť, aby sa zbavil obávaného kritika bratov Castrovcov. Od začiatku to tvrdí aj Payúv syn. Teraz to údajne potvrdili dvaja muži, ktorí v aute sedeli a nehodu prežili s ľahkými zraneniami. Z havanskej nemocnice ich včera prepustili. „Obaja vypovedali, že ich viackrát z cesty vytlačilo nákladné auto. To nebola náhoda,“ povedal syn Oswaldo pre BBC. Výpoveď španielskeho a švajčiarskeho politika, ktorí Payú sprevádzali po Kube, potvrdil aj denník El Mundo. Oficiálne sa nikto nevyjadril.

Šoféroval Španiel

Väčšina Kubáncov ešte nevie, že zomrel muž, ktorý bol slávnejší za hranicami než doma. Oficiálny denník Granma uverejnil niekoľkoriaďkovú správu o nehode a smrti dvoch mužov, uviedol len mená. Ani slovo o tom, kto boli. Zvyšok Kuby je rozdelený. Časť hovorí o vražde, časť verí, že to bola nehoda, pretože cesty na východe sú v katastrofálnom stave. V čase nehody šoféroval španielsky politik, Švajčiari sedeli vedľa neho. Oswaldo Payú i druhý kubánsky disident Harold Cepera sedeli v zadu. Obaja zahynuli. Všetci, čo včera prišli na pohreb, hovorili o tom, že musia dokončiť, v čo Oswaldo Payú tak veril. Po národnej hymne kričali v španielčine sloboda.

Miriam Zsilleová, SME, 25.7.2012